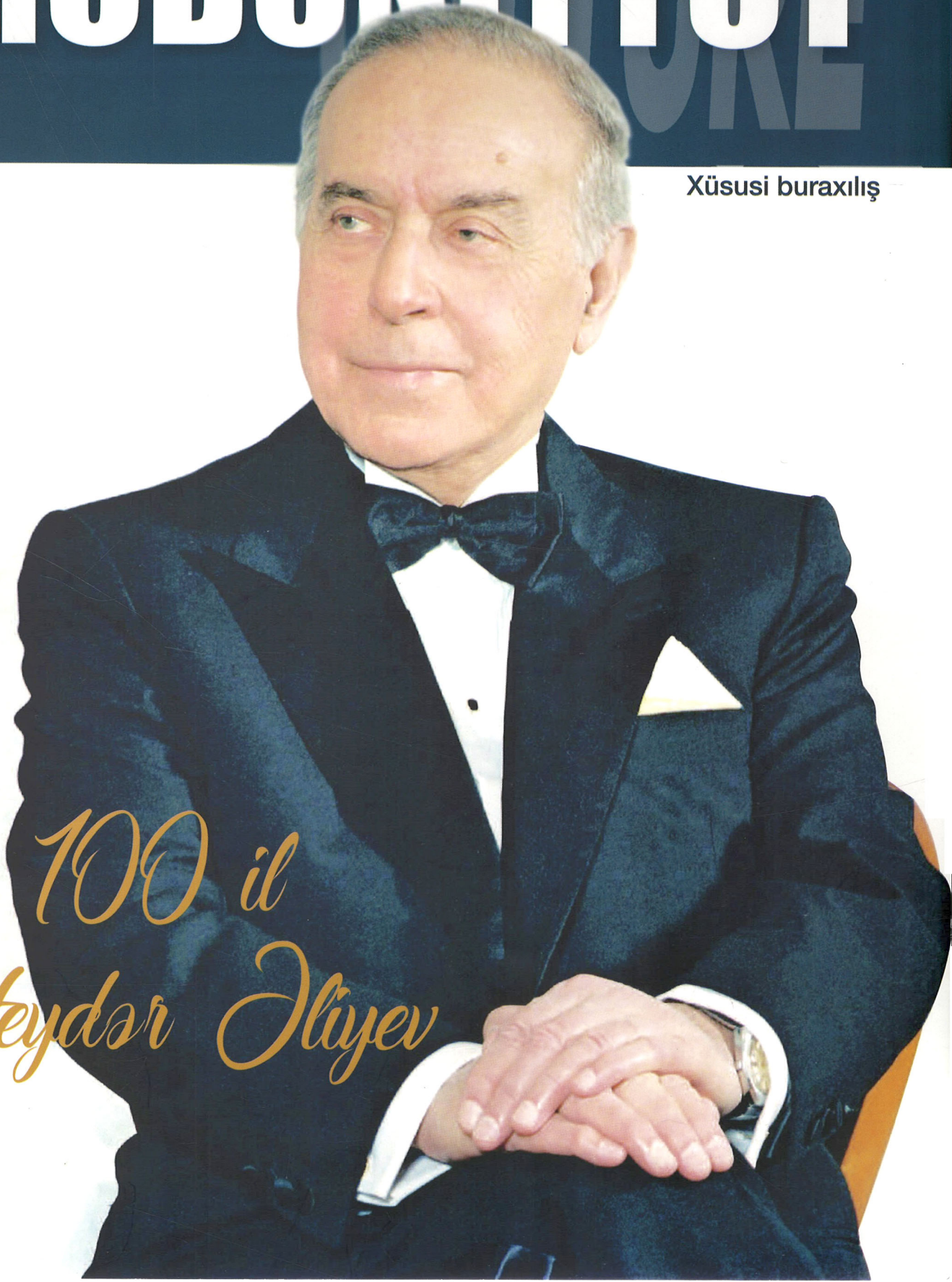

MƏDƏNİYYƏT

Xüsusi buraxılış

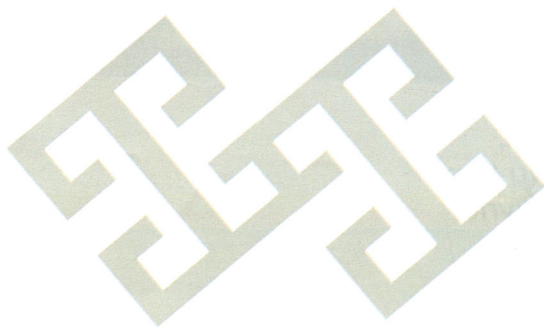
100 il
Heydər Əliyev

Turana qılincdan daha kəskin ulu qüvvət,
Yalnız mədəniyyət, mədəniyyət, mədəniyyət!

Hüseyn Cavid

MƏDƏNİYYƏT

MƏDƏNİYYƏT

Təsisçi:

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi

Redaksiya Şurası:

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Naziri

Nizami Cəfərov

Akademik

İlham Rəhimli

Sənətsünaslıq üzrə elmlər doktoru

Ayaz Salayev

Sənətsünaslıq üzrə elmlər doktoru

Ramiz Əbdülrəhimov

Məmrəlik üzrə elmlər doktoru

Ziyadxan Əliyev

Sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru

Zümrüd Dadaşzadə

Əməkdar incəsənət xadimi

Redaksiya:

Baş redaktor:

Zöhrə Əliyeva

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Baş redaktor müavini:

İlham Rəhimli

Sənətsünaslıq üzrə elmlər doktoru

Məsul katib:

Akif Azalp

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Qurban Məmmədov

Şövkət Səlimov

Rəşadət Gərayzadə

Dizayn:

Elnara Xankişiyeva

Founder:

Ministry of Culture of the Republic of Azerbaijan

Editorial Board:

Minister of Culture of the Republic of Azerbaijan

Nizami Jafarov

Academician

Ilham Rahimli

Doctor of Science in Art History

Ayaz Salaev

Doctor of Science in Art History

Ramiz Abdulragimov

Doctor of Science in Architecture

Ziyadkhan Aliyev

Doctor of Philosophy in Art Criticism

Zumrud Dadashzade

Honored Artist

Editorial:

Editor:

Zohra Aliyeva

Doctor of Philosophy in philology

Deputy Chief Editor:

Ilham Rahimli

Doctor of Science in Art History

Executive Secretary:

Akif Azalp

Doctor of Philosophy in Philology

Gurban Mammadov

Shovket Salimov

Rashadat Gerayzade

Design:

Elnara Khankishiyeva

Учредитель:

Министерство Культуры Азербайджанской Республики

Редакционный Совет:

Министр культуры Азербайджанской Республики

Низами Джафаров

Академик

Ильхам Рагимли

Доктор наук по искусствоведению

Айаз Салаев

Доктор наук по искусствоведению

Рамиз Абдулрагимов

Доктор наук по архитектуре

Зиядхан Алиев

Доктор философии по искусствоведению

Зумруд Дадашзаде

Заслуженный деятель искусств

Редакция:

Главный редактор:

Зоһра Алиева

Доктор философии по филологии

Заместитель главного редактора:

Ильхам Рагимли

Доктор наук по искусствоведению

Ответственный секретарь:

Акиф Азалп

Доктор философии по филологии

Гурбан Мамедов

Шовкет Салимов

Рашадат Герайзаде

Дизайн:

Элнара Ханкишиева

Журнал Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası Rəyasat Heyətinin 30 aprel 2010-cu il tarixli (protokol №10-R) qərarı ilə sənətsünaslıq, memarlıq, kulturologiya və pedaqogika üzrə "Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlərin siyahısına" daxil edilmişdir

Ünvan:

AZ1012, Bakı şəhəri,

Moskva prospekti – 1D,

Dövlət Film Fondu, 5-ci mərtəbə

Telefonlar:

(+99412) 431-49-25

(+99412) 431-49-54

Email: medeniyyetculture@gmail.com

medeniyyet.info@gmail.com

Web-sayt: medeniyyet.info

facebook.com/medeniyyet.info

Jurnala təqdim olunan əlyazmalar geri qaytarılmır, dərc olunan materiallar yalnız redaksiyanın icazəsi ilə istifadə oluna bilər.

Jurnal "CBS" mətbəəsində nəşr olunur

Sifariş № 013

Tirajı: 1000

Mart - iyun (348, 349) 2023

Elmi-metodik, publisistik

"Mədəni-maarif işi" jurnalı 1967-ci ildən çıxır

Şəhadətnamə №R-122

2012-ci ilin yanvarından "Mədəni həyat",

2015-ci ilin mart ayından "Mədəniyyət.Az", 2020-ci ildən isə

"Mədəniyyət/Culture" adı ilə nəşr olunur

The journal was included in the "Register of scientific publication recommended for publishing the main results of dissertation in the Republic of Azerbaijan" by the decision of Presidium of the Supreme Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan (decision dated April 30, 2010: protocol №10): on the Study of Art, on the Study of Architecture, on the Study of Culture and on the Study of Pedagogy

Address:

AZ1012, Baku,

Moscow Avenue – 1D,

State Film Fond, 5th floor

Telephones:

(+99412) 431-49-25

(+99412) 431-49-54

Email: medeniyyetculture@gmail.com

medeniyyet.info@gmail.com

facebook.com/medeniyyet.info

Website: medeniyyet.info

Submitted manuscripts

are not returned back and publishing materials can be used only by permission of editorial staff

The journal is published in printing house "CBS"

Order № 013

Circulation: 1000

March - June (348, 349) 2023

The journal "Cultural and educational" covering scientific, methodical and publicistic areas have been publishing since 1967. Certificate №R-122

In 2012, January journal was renamed "Mədəni həyat", but since 2015 March "Mədəniyyət.Az" and since 2020 it have been publishing as "Mədəniyyət/Culture"

Адрес:

AZ1012, город Баку,

Московский проспект – 1Д,

Государственный Фонд, 5-й этаж

Телефоны:

(+99412) 431-49-25

(+99412) 431-49-54

Email: medeniyyetculture@gmail.com

facebook.com/medeniyyet.info

Веб-сайт: medeniyyet.info

Рукописи, представленные в редакцию журнала, не возвращаются

Материалы, опубликованные в журнале, могут быть использованы только с разрешения редакции

Журнал печатается в издательстве "CBS"

Закказ № 013

Тираж: 1000

Март - июнь (348, 349) 2023

Научно-методический, публицистический журнал "Культурно-просветительская работа"

издается с 1967-го года. Свидетельство №R-122

С января 2012-го года издавался под названием "Медени хаят", с марта 2015-го "Mədəniyyət.Az", а с 2020-го года выходит под названием "Mədəniyyət/Culture"

HEYDƏR ƏLİYEV - 100

- 8 Qurban Məmmədli. Tarixi ədalətin zəfəri
- 10 Rəşad Məcid. Siyasətin ustası, sözün qədirbiləni
- 12 APU-nun rektoru Cəfər Cəfərovun fikirləri
- 13 Akademik İsa Həbibbəyli. Heydər Əliyevin böyük ədəbiyyat siyasəti
- 15 Səadət Qarabağlı. Heydər Əliyev və Üzeyir Hacıbəyli dühası
- 17 Xalq yazıçısı Anar. Qalib gəldi, qalib getdi
- 19 Əli Qəhrəmanov. Ulu öndər və dünya azərbaycanlılarının birliyi
- 21 DİÜDK-nin sədri Fuad Muradovun fikirləri
- 24 Qurban Cəbrayıl . Xalq şairi Nəriman Həsənzadə Heydər Əliyev barədə
- 30 Aytən İbrahimova. İki dahi şəxsiyyətin dostluğunun bəzi məqamları
- 32 Xalq artisti Firəngiz Əlizadənin fikirləri
- 33 Ziyadxan Əliyev. Heydər Əliyev əzəməti rənglərin işığında
- 39 Xalq rəssamı Fərhad Xəlilovun fikirləri
- 40 Əli Fərhadov. Heydər Əliyevin fəaliyyətində Cənubi Azərbaycan tarixinə və mədəniyyətinə baxış
- 46 Elçin. O, bir məktəb idi... – Tarixlə üz-üzə dayanmış adam
- 48 Emiliya Dementsova. Liderin ürəyi
- 50 Akif Azalp. Heydər Əliyevin enməz portreti, yaxud Y.K.Basalkonun öz idealına sədəqəti

19

24

102

- 55 İctimai-siyasi simaların rəyləri
- 57 Aydın Kazımsadə. Heydər Əliyev və Azərbaycan kinosu
- 60 Günel Zaur. Ulu öndərin Bakıda ucalan heykəllərinin bədii xüsusiyyətləri
- 62 Şövkət Səlimov Budad. Tarixin sütunları
- 65 Teymur Kərimli. Heydər Əliyev və Əlyazmalar İnstitutu
- 67 Səriyyə İlyasova. Heydər Əliyevin Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində fəaliyyəti
- 72 Lətifə Məmmədova. Heydər Əliyev və Azərbaycan mədəniyyətinin intibahı
- 75 Milli Qurtuluş Günü - 30
- 76 Elçin Hüseyn. Heydər Əliyev simasına müasir baxış
- 77 Xalq artisti Arif Babayevin fikirləri
- 80 Yavər Neymətli. Musiqi dünyamızın Heydər Əliyev salnaməsi
- 88 Gülbəniz Babaxanlı. İki əbədiyyət: Heydər Əliyev və Hüseyn Cavid
- 90 Ədibə İsmayılova. Milli kitabxananın inkişafının Heydər Əliyev mərhələsi
- 96 Zöhrə Əliyeva. Təvfiq Ulualın "Ürəyimdəki Azərbaycan" fotosərgisi
- 100 Yaşar Qasımbəyli. Müasir poeziyada Heydər Əliyev obrazı (Xalq şairləri B.Vahabzadə, M.Araz, X.R.Ulutürkün yaradıcılığı əsasında)
- 102 Z.Əliyeva. Bələdiyyə teatrında H.Əliyev-100, Ç.Aytmatov-75 "Ana Tarla" əsəri
- 106 Günay Əliyeva. Mədəniyyət və siyasəti birləşdirən dahi şəxsiyyətlər (H.Əliyev-M.Rostropoviç)
- 110 Milli mədəniyyətimizin himayədarı - Alla Bayramova
- 112 Xalq artistləri Alim Qasımov və Səkinə İsmayılovanın fikirləri
- 113 Samir Abbasov. H.Əliyevin 100 illiyi münasibətilə Özbəkistan tədbirləri
- 118 Nigar Hətəmov. Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində Azərbaycanın beynəlxalq aləmə inteqrasiyası
- 120 Hikmət Əliyev. Müasir heykəltəraşlıqda Heydər Əliyev obrazı
- 126 Mehparə Rzayeva. Rüfət Ramazanovun "Əsrin dahisi" simfonik dastanı
- 128 Şirin Məlikova. Heydər Əliyev – 100. Tarixin salnaməsi
- 132 Zinaida Nağıyeva. Azərbaycançılıq məfkurəsini milli dirçəlişin və inkişafın əsasına çevirən dövlət xadimi
- 134 Leyla Abbasi-Əhmədova. Mədəniyyətə bağlı ömür
- 144 Xanım Rzayeva. Mədəniyyət və incəsənətin təntənəsi: "Naxçıvan – bəşəriyyətin beşiyi" VI Beynəlxalq Rəsm Festivalı
- 148 Fəxriyyə Abdullayeva. Heydər Əliyev və Azərbaycan turizmi (qanunlar, hüquqi aktlar)
- 152 Kamal Abdulla. Ulu öndərə heyran olmamaq mümkün deyildi
- 156 Sənurə Lazımov. Heydər Əliyev və mənəvi dəyərlərimiz
- 160 Toğrul Cəfəri. Oqtay Sadiqzadə yaradıcılığında portretlər qalereyası
- 164 Professor Kərim Şükürov. Azərbaycan tarixinin İlham Əliyev epoxası: xüsusiyyətləri və əsas istiqamətləri

UOT: 01.

MİLLİ KİTABXANANIN İNKİŞAFININ HEYDƏR ƏLİYEV MƏRHƏLƏSİ

Ədibə İsmayılova

Azərbaycan Milli Kitabxanasının Elmi işlər və kitabxana-informasiya xidməti üzrə direktor müavini, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

E-mail: aismayilova@anl.az

Səh.: 90-93

Açar sözlər: Ulu öndər, Milli Kitabxana, şəxsi kolleksiya, Heydər Əliyev guşəsi, Milli Kitabxanaların Avropa Konfransı, "Nadir kitablar" kolleksiyası

Müstəqillik illərini Milli Kitabxananın fəaliyyətinin çiçəklənməsi dövrü kimi qeyd etmək olar. Məhz bu dövrdə Milli Kitabxana xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin etibarlı şəkildə gələcək nəsillərə çatdırılması istiqamətində əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirən elm məbədinə, oxuculara kitabxana xidmətinin müasir dövrün tələblərinə uyğun yenidən qurulması məqsədilə yeni texnologiyaların tətbiqi işində öndə gedən əsl mədəniyyət mərkəzinə çevrilmişdir.

Mərhum Heydər Əliyev mədəniyyətimizə həmişə böyük qayğı ilə yanaşmışdır və bu diqqət milli-mənəvi dəyərlərimizi yaşadaraq gələcək nəsillərə çatdıran Milli Kitabxanamızdan da yan keçməyib. Azərbaycanın öz müstəqilliyini bərpasından sonra – 1993-cü ildə xalqımızın tələbi ilə ikinci dəfə ölkəyə rəhbərliyə başlamış Ümummilli lider çox çətin olan o illərdə ölkəmizin siyasi, iqtisadi və sosial problemlərin cəngində boğulmasına baxmayaraq, çətinlikləri aradan qaldırmaqla bərabər, quruculuq fəaliyyətini də uğurla davam etdirməyə nail olmuşdur. Mədəniyyətimizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin, həmçinin hələ 1970-1980-ci illərdə özünün qurub yaratdığı mədəniyyət müəssisələri şəbəkəsinin yenidən inkişafına dəstək verib. Ulu öndər Azərbaycana rəhbərliyinin ikinci dövründə – 1995-1997-ci illərdə 4 dəfə Milli Kitabxanada olmuş və müxtəlif tədbirlərə qatılmışdır – bu, kitaba, kitabın qorunduğu ocağa, həm də təqdimatı keçirilən əsərə və müəllifə hörmətin, sayğının ifadəsidir. İndiyə kimi mövcud olan tarixi sənədlərdə və dünyanın ən görkəmli şəxsiyyətlərinin çıxışlarında, elm, mədəniyyət və dövlət xadimlərinin məşhur deyimlərində kitabxana haqqında çox dəyərli mülahizələrin söyləndiyi məlumdur. Lakin bu kəlamlar içərisində xalqın böyük oğlu Heydər Əliyevin söylədiyi "Kitabxana xalq üçün, millət üçün, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mənəviyyat, bilik, zəka mənbəyidir. Ona görə də kitabxanaya daimi hörmət xalqımızın mədəniyyətini nümayiş etdirən amillərdən biridir!" fikirləri öz elmi əsası, dərin məzmunu və bədii yükü baxımından çox yüksəkdə dayanır. Zənnimizcə, əbədiyaşar mənəvi sərvətlərin, xalqların tarixi yaddaşlarının nəsillərdən-nəsillərə daşıyıcısı olan kitabxanalar haqqında bundan gözəl, bundan mənalı bir fikir söyləmək, çətin ki, mümkün olsun! Kitabxananın mənəviyyat mənbəyi, müqəddəs bir məkan, elmə, biliyə, zəkaya yetişmək üçün hamının üz tuta biləcəyi ocaq kimi dəyərləndirilməsi yalnız dahiyanə düşüncə tərzinə malik böyük şəxsiyyətlərə məxsusdur! Yalnız xalqın taleyüklü məsələlərinə

böyük hörmətlə yanaşan, onun işıqlı gələcəyini düşünən və bu yolda canını fəda etməyə hazır bir şəxsiyyət kitabxanaları xalqın mədəni səviyyəsini nümayiş etdirən müqəddəs məkan kimi qiymətləndirə bilərdi!

Dünya şöhrətli siyasətçi Heydər Əliyevin kitaba və kitabxanaya verdiyi dəyərin əsas göstəricilərindən biri də onun müstəqillik illərində Milli Kitabxanaya ilk gəlişi zamanı öz şəxsi kitabxanasından seçilmiş 300 nüsxə qiymətli kitab hədiyyəsi idi. Respublika "Kitab" Cəmiyyətinin miniatür kitab kolleksiyasından ibarət sərgisi zamanı o, yalnız tədbirdə iştirakı, çıxışı ilə deyil, kitab sovgatı ilə də həm sadə insanlara, həm cəmiyyətin müxtəlif üzvlərinə mesaj verdi, nümunə göstərdi: "Mən indi kitabxanaya xeyli kitab bağışladım. Güman edirəm ki, fondada öz yerini tutacaqdır. Bunlar cəmiyyətimiz üçün çox gərəkli, ayrı-ayrı mövzulara həsr edilmiş kitablardır. Bunlar mənim özümün deyil, müxtəlif müəlliflərin kitablardır və kitabxananın böyük xəzinəsində öz yerini tutacaqdır. Zənnimcə, təşəbbüs davam edə bilər. İmkani olan adamlar kitabxanamızı zənginləşdirmək üçün, yəqin ki, ona kitablار bağışlayacaqlar".

Ulu öndərin Milli Kitabxanaya bağışladığı hədiyyələr arasında çox dəyərli "Qurani-Kərim" də var idi. O, diqqətləri bu kitaba yönəldərək demişdir: "Bağışladığım kitablari nümayiş etdirmək istəmirəm. Ancaq bizim üçün müqəddəs olan bir kitabı da bağışlamaq istəyirəm. Bilirsiniz ki, mən Səudiyyə Ərəbistanına rəsmi səfərə getmişdim. Səfər zamanı biz islam aləminin müqəddəs yerlərini ziyarət etdik və bundan çox məmnun olduq. Orada – islam dininin

mərkəzi olan Məkkədə mənə "Quran"ın nüsxələrini bağışlamışlar. Çox nəfis şəkildə buraxılmış bu nüsxələrdən birini də Dövlət Kitabxanasına verirəm".

Heydər Əliyev "Quran"ı Dövlət Kitabxanasına təqdim etməklə, bu məkana nə dərəcədə böyük əhəmiyyət verdiyini ictimaiyyət nümayəndələrinin diqqətinə çatdırmış oldu. Digər tərəfdən isə böyük şəxsiyyət bu kitabxanaya elm və mədəniyyət məbədi sayırdı. Mədəniyyətimizin və inancımızın istinad nöqtəsi "Qurani-Kərim" in məhz elm məbədinə hədiyyə olunması böyük mədəni və ictimai əhəmiyyət kəsb edirdi, böyük mənə daşıyan bir addım idi. Bu gün həmin "Qurani-Kərim" Ulu öndərin xatirəsinə hörmət əlaməti olaraq kitabxananın foyesindəki "Heydər Əliyev guşəsi"ndə nümayiş etdirilir. Dünya kitabxanaları tarixində ayrı-ayrı alimlər, ziyalılar, görkəmli şəxsiyyətlər, hökumət və dövlət başçıları tərəfindən kitabxanalara kitab hədiyyə etmək ənənəsi həmişə var və bu, mədəniyyətin, elmin inkişafına dəstək kimi qiymətləndirilir. Ancaq Ümummilli lider tərəfindən belə ənənənin zamanəmizdə davam etdirilməsi onun çox böyük uğurla vüsət almasına yol açdı və böyük şəxsiyyətin çağırışına qoşulan neçə-neçə görkəmli yazıçı, alim və sənətkar Milli Kitabxanaya öz şəxsi kitabxanalarından qiymətli kitablar bağışladılar. Həmin proses bu gün də böyük uğurla davam etdirilməkdədir.

Milli Kitabxana Heydər Əliyevin bu kolleksiyasını kitaba və kitabxanaya verilən böyük dəyərin əyani nümunəsi kimi oxucular, xüsusilə gənclər, tələbələr və məktəblilər arasında geniş təbliğ edir. İndiyədək həmin kolleksiya Ulu öndərin doğum və anım günlərində, Milli Dirçəliş və Qurtuluş günlərində Bakıda, eləcə də respublikamızın bölgələrində, akademiya, universitetlərdə, liseylərdə, ümumtəhsil məktəblərində gənclər, tələbələr və şagirdlər qarşısında dəfələrlə nümayiş etdirilmişdir. İllər keçsə də bu kitablarla tanış olan nəsillər, sözün əsl mənasında, böyük mütaliəçinin kitabla dost olmaq nümunəsini həvəslə öyrənəcək, onun dahi şəxsiyyət kimi formalaşmasında kitabların, mütaliənin böyük rolunu aydın dərk edəcəklər.

Ulu öndər mədəniyyət ocağımıza gəlişi zamanı burada çalışan insanları, onların

əməyini də çox yüksək qiymətləndirmiş, kitabxanaçıları "fədakar insanlar" adlandırmışdır. M.F.Axundov adına Dövlət Kitabxanasından (Milli Kitabxana) danışarkən demişdir: "Mən vaxtilə bu kitabxanaya dəfələrlə gəlmişəm. Amma indi kitabxananın astanasından keçərkən çox böyük hörmət və ehtiram hissi duyuram. Bu kitabxanaya, burada çalışan insanlara hörmət və ehtiramımı bildirmək istəyirəm". Yalnız kitabı, mütaliəni, kitabxanaya ürəkdən sevmə, onlardan kifayət qədər uğurla bəhrələnmə və nəhayət, sadə peşə adamlarının fədakar əməyinə yüksək qiymət verən böyük şəxsiyyət belə fikirlər söyləyə, kitabxanaçıların əməyini qiymətləndirə bilərdi.

Ulu öndərin müstəqil Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri də ömrünün son günlərində özü qədər inandığı və etibar etdiyi, ölkəmizi işıqlı gələcəyə aparmağa qadir yeganə şəxsiyyəti – özünün həyat, siyasət və rəhbərlik məktəbini keçmiş, yeganə davamçısı kimi gördüyü oğlu İlham Əliyevi növbəti prezident seçkilərində doğma xalqına tövsiyə olmuşdur. Heydər Əliyev məktəbini uğurla keçmiş cənab İlham Əliyev atasının məsləhəti və xalqın böyük əksəriyyətinin səsverməsi nəticəsində Prezident seçildikdən sonra dahi şəxsiyyətin siyasi və dövlətçilik kursunu müvəffəqiyyətlə davam etdirdi.

Digər sahələrdə olduğu kimi, mədəniyyət sahəsində də Ümummilli liderin kursunu böyük uğurla reallaşdıran cənab Prezidentimizin səmərəli tədbirləri sırasında ölkəmizin aparıcı mədəniyyət ocaqlarının binalarının əsaslı şəkildə yenidən qurulması və müasir tipli avadanlıqla təchizi həyata keçirildi. Bu sırada Azərbaycanın əsas elm və mədəniyyət məbədi sayılan M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanası da vardı. 2003-cü ilin dekabrında Dövlət Kitabxanasının binasında əsaslı yenidənqurma işləri başa çatdırıldıqdan dərhal sonra – 2004-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin göstərişi əsasında Nazirlər Kabinetinin 15 aprel 2004-cü il tarixli qərarı ilə 1998-ci ildə Ulu öndər Heydər Əliyevin imzaladığı "Kitabxana işi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10-cu maddəsinə əsasən, bu elm məbədinə "Milli kitabxana" statusu verildi. Dövlət Kitabxanasına Milli Kitabxana statusunun verilməsi fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsinə, statusunun və yerinə yetirdiyi missiyanın təkmilləşdirilməsinə güclü təkan vermiş oldu. Bundan sonra Milli Kitabxananın beynəlxalq əlaqələri əhəmiyyətli dərəcədə genişləndi və dünyanın peşəkar kitabxana təşkilatlarında uğurla təmsilçiliyə başladı. Tezliklə Azərbaycan Milli Kitabxanası Müstəqil Dövlətlər Birliyinin milli kitabxanalarını özündə birləşdirən

Avrasiya Kitabxanalar Assambleyasının (BAE) beş təsisçisindən biri kimi çıxış edərək, keçmiş Sovetlər Birliyinin əhatə miqyasında yeganə professional kitabxana təşkilatının yaradıcılarından oldu. 2005-ci ildə Azərbaycan Milli Kitabxanası dünyada çox nüfuzlu Avropa Milli Kitabxanaları Konfransı (CENL) təşkilatına üzvlüyə qəbul edildi. Bu nüfuzlu təşkilatın Lüksemburqda keçirilən illik iclasında kitabxanamız ilk dəfə təmsil edildi və 43 ölkənin yekdil qərarı ilə həmin təşkilata üzv seçildi. 2009-cu ilin avqustunda isə ən nüfuzlu beynəlxalq qurum kitabxana təşkilatı Beynəlxalq Kitabxana Təşkilatları və Assosiasiyaları Federasiyasına üzvlüyə qəbul edildi və ilk dəfə həmin ilin avqustunda İFLA-nın Amerika Birləşmiş Ştatlarının paytaxtı Vaşinqton şəhərində keçirilən illik iclasında iştirak etdi. Bu zaman İFLA-nın prezidenti tərəfindən Azərbaycan Milli Kitabxanasına İFLA-nın üzvlüyü sertifikatı təqdim edildi.

Ölkədə mədəniyyət və təhsilin inkişafı istiqamətində həyata keçiriləcək tədbirlər kontekstində qarşıda duran əsas vəzifələrdən ən vacibi hələ ötən əsrin 90-cı illərinin sonunda müdrik şəxsiyyət Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qəbul edilmiş Müstəqil Azərbaycanın yeni Konstitusiyasından və həmin konstitusiyaya müvafiq olaraq ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən təhsil və mədəniyyət müəssisələrində tədrisin və bütün işlərin, yazışmaların yeni latın qrafikalı Azərbaycan əlifbası ilə aparılmasına tam keçilməsi ilə əlaqədar qərardan irəli gələn vəzifələrin icrasından ibarət idi.

Heç təsadüfi deyildir ki, dövlətimizin başçısı seçildikdən dərhal sonra Heydər Əliyevin uzaqgörənliklə qəbul etdiyi mühüm qərarları uğurla yerinə yetirməyə başlayan cənab Prezident İlham Əliyevin bu sahədə atdığı ilk addımlardan biri də ölkə ərazisindəki latın qrafikalı Azərbaycan əlifbası ilə çap olunmuş kitabların, dərslik və dərs vəsaitlərinin, demək olar ki, heç olmaması probleminin təxirəsalınmadan aradan qaldırılması istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi olmuşdur. Bu yöndə 2004-cü ildə hörmətli cənab Prezidentin 3 mühüm sərəncam imzalaması da həmin məsələnin çox vacib və təxirəsalınmaz olması ilə əlaqədar idi.

Mədəniyyət sahəsində Ulu öndərin kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham

Əliyevin Milli Kitabxanaya və orada oxucular üçün yaradılan şəraitin yaxşılaşdırılmasına diqqət və qayğısını Azərbaycana rəhbərliyinin ilk illərində Milli Kitabxanaya ayrılan büdcə vəsaitinin xeyli artırılması ilə də əlaqələndirmək olar. Belə ki, Cənab Prezidentin tapşırığı əsasında 2006-cı ilin noyabrında Milli Məclisə tövsiyə olunan 2007-ci ilin Dövlət büdcəsi haqqında Qanun layihəsində M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının xərcləri dövlət büdcəsinin icmal layihəsində ayrıca maddədə nəzərdə tutuldu və bir neçə dəfə artırıldı. Ölkəyə rəhbərliyinin ilk illərindən, cənab İlham Əliyev Milli Kitabxananın maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, oxucular üçün lazımi şəraitin yaradılması, kitabxananın müasir tipli kompüter texnologiyaları və avadanlıqlarla təchiz olunması və kitab fondlarının daima yenilənməsi məqsədilə lazımi vəsaitlərin ayrılmasına böyük diqqətlə yanaşdı. Bu

diqqətin bariz nümunəsini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 6 oktyabr 2008-ci il tarixli 3072 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"ndan daha aydın görmək olar. Azərbaycan Respublikasında Kitabxana-informasiya sahəsinin inkişafında və yenidən qurulmasında mühüm mərhələ sayılan bu Proqram sənədi bütövlükdə ölkəmizdə kitabxanaların, o cümlədən Milli Kitabxananın fəaliyyətinin günün tələbləri səviyyəsində təşkilində, kitabxana-bibliografiya proseslərinin avtomatlaşdırılmasında, oxuculara kitabxana-bibliografiya xidmətlərinin təkmilləşdirilməsində əhəmiyyətli rol oynamışdır. Bu mühüm Proqram sənədində M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasına ayrıca müstəqil bölmənin ayrılması da dövlət başçısının qayğısından irəli gəlirdi. Çünki Dövlət Proqramının uğurla yerinə yetirilməsi Azərbaycan Milli Kitabxanasının aparıcı dünya ölkələrinin milli kitabxanaları sırasında öncül yerlərdən birinə çıxmasına və Cənubi Qafqazın ən modern kitabxanası səviyyəsinə yüksəlməsinə səbəb olmuşdur. Bu fikri 2013-cü ildə Azərbaycan Milli Kitabxanasının 90 illik yubileyi tədbirlərində və bu münasibətlə Bakıda keçirilən Avropa Milli Kitabxanaları Konfransı təşkilatının (CENL) növbəti 27-ci illik toplantısında iştirak üçün paytaxtımıza gələn həmin təşkilatın prezidenti, Fransa Milli Kitabxanasının direktoru Bruno Rassini söyləmişdir. Azərbaycan Milli Kitabxanasının 90 illik yubileyi ilk dəfə dövlət səviyyəsində reallaşdı. Yubiley tədbirləri çərçivəsində Bakı şəhərində Avropa Milli Kitabxanaları Konfransı beynəlxalq təşkilatının (CENL) 27-ci illik iclası, Avrasiya Kitabxanalar Assambleyasının (BAE) 16-cı illik toplantısı, Türkdillli Ölkələrin Milli Kitabxanaları Şurasının 2-ci iclası və İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) üzv Ölkələrin Milli Kitabxana və arxiv təşkilatları Birliyinin 2-ci toplantısı keçirilmişdir.

Milli-mənəvi dəyərlərimizin mühafizəsi və təbliği istiqamətində Milli Kitabxananın uğurlu layihələri və əldə etdiyi nəticələr xüsusilə qürurvericidir. İlk növbədə, Azərbaycan kitabının retrospektiv repertuarının yaradılması sahəsində – ötən əsrin 80-90-cı illərində

Azərbaycan Dövlət Kitab Palatasının ləğvi ilə əlaqədar yarımçıq qalmış bu işin yüksək səviyyədə davamı sayəsində “Yeni kitablar” informasiya bülletenin, “Birillik Azərbaycan Kitabı”nın və nəhayət, “Azərbaycan kitabı” adlı 10 cildlik retrospektiv fundamental bibliografiyanın 5 cildinin nəşr olunaraq mütəxəssislərə təqdimi layihəsini xüsusilə vurğulamaq lazımdır.

Klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatının, elminin və mədəniyyətinin görkəmli xadimlərinin ölkəmizin, eləcə də dünyanın zəngin kitabxanalarında mühafizə olunan ədəbi, elmi və mədəni irsinin araşdırılması, toplanması və fundamental bibliografiya şəklində “Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri” seriyasından nəşr olunması layihəsinin uğurla icrası böyük əhəmiyyət kəsb edir, ədəbiyyatımızın, elmimizin və mədəniyyətimizin nailiyyətlərinin nümayişi baxımından da çox dəyərlidir. 2006-cı ildən bu günədək həmin layihə əsasında 100-ə qədər fundamental bibliografiya nəşr olunmuşdur. Milli Kitabxananın son illərdə Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinin iştirakıyla həyata keçirdiyi “Milli-mənəvi dəyərlərimizin Vətənə qaydışı” layihəsi çərçivəsində gördüyü işlər xüsusilə diqqətəlayiqdir. Layihənin əsas məqsədi dünyanın ən zəngin kitabxanalarında və muzeylərində saxlanılan klassik şairlərimizin əlyazmalarının müəyyənəlməsi və onların digital (elektron) nüsxələrinin ölkəmizə gətirilərək Azərbaycan Milli Kitabxanasının Elektron bazasına, həmçinin 1 nüsxədə çap olunaraq kitabxanamızın “Nadir kitablar” kolleksiyasına daxil edilməsindən ibarətdir.

Bu gün Azərbaycan Milli Kitabxanası beynəlxalq əlaqələrini genişləndirərək 80-dən artıq ölkənin milli və universitet kitabxanası ilə qarşılıqlı əlaqələr qurmuşdur və onlarla beynəlxalq kitab mübadiləsi həyata keçirir. Qarşılıqlı memorandumlar əsasında dünya kitabxanalarının və muzeylərinin kataloqları və nadir kitab fondları tədqiq olunarkən bu kitabxanalarda klassik Azərbaycan şairlərindən Xaqani Şirvani, Mücirəddin Beyləqani, Nizami

Gəncəvi, Nəsirəddin Tusi, Məhəmməd Füzuli, Şah İsmayıl Xətai və digərlərinin qiymətli əlyazmalarının mühafizə olunduğu aşkar edilmişdir. Həmin kitabxana və muzeylərin rəhbərləri ilə aparılmış danışıqlar nəticəsində “Milli-mənəvi dəyərlərimizin Vətənə qaydışı” layihəsi çərçivəsində görkəmli şəxsiyyətlərimizin 200-dən artıq əlyazmasının digital (elektron) nüsxələrinin Azərbaycana gətirilməsinə nail olunmuşdur. Bu gün onların içərisindən 50 ədəd yazılma tarixi və bədii tərtibat baxımından ən nadir qiymətliləri seçilərək 1 nüsxə nəfis şəkildə çap edilərək Milli Kitabxananın “Nadir kitablar və kitabxana muzeyi” şöbəsinin kolleksiyasının tərkibinə daxil olunmuş və tədqiqatçıların istifadəsinə verilmişdir. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə böyük Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyi münasibətilə 2021-ci ilin “Nizami Gəncəvi ili” elan olunması ilə əlaqədar təkcə 2021-ci ildə Milli Kitabxana tərəfindən dahi şairimizin dünyanın ən zəngin kitab fondlarına malik olan kitabxana və muzeylərində mühafizə edilən 156 qiymətli əlyazmasının elektron nüsxəsinin Azərbaycana gətirilərək Milli Kitabxananın Elektron bazasına daxil edilməsi təmin olunmuşdur. Bütün bunları Ulu öndər Heydər Əliyevin XX əsrin 70-90-cı illərində Azərbaycan Milli Kitabxanasına göstərdiyi diqqət və qayğının, onun mədəniyyət sahəsindəki ənənələrini uğurla davam etdirən və ən böyük vəsiyyətini yerinə yetirərək müqəddəs torpaqlarımızın düşmən tapdağından azad olunmasını təmin edən hörmətli cənab Prezidentimiz, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin son 20 il ərzində Azərbaycan Milli Kitabxanasına, onun fəaliyyətinə verdiyi yüksək dəyər, kitabxananın kollektivinə göstərdiyi qayğının və etimadın bariz nəticəsidir.

Milli Kitabxana və onun kollektivi mədəniyyətimizə, milli-mənəvi dəyərlərimizə, kitaba, kitabxanaya böyük dəyər verən mərhum Prezidentimiz Heydər Əliyevin xatirəsinə böyük qədərbilənlik hissi ilə xatırlayır və həmişə də xatırlayacaqdır. ❖

Ədəbiyyat:

1. Xələfov A.A. Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi / A.Xələfov. – Bakı, – 2006. – 312 s.
2. Tahirov K.M. Heydər Əliyev və Milli Kitabxana / K.Tahirov. – Bakı, – 2022. – 180 s.

3. Tahirov K.M. Kitaba və mütaliyə münasibətdə Heydər Əliyev nümunəsi // Kitabşünaslıq və redaktor sənəti. Elmi-nəzəri və təcrübi-metodik jurnal, – 2016. №2 (3), – s.41-45

Резюме

Адиба Исмаилова

ГЕЙДАР АЛИЕВСКИЙ ЭТАП РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ

В статье отражено отношение Общенационального Лидера Гейдара Алиева к культуре, книгам, библиотекам и чтению. Особо подчеркнуты неоднократное посещение Гейдаром Алиевым Национальной библиотеки Азербайджана имени М.Ф.Ахундова, его высказывания о библиотеке. Отмечено также, что Великий лидер при визите в Национальную библиотеку, передал в дар ценную коллекцию книг из своей личной библиотеки.

Широко обсуждаются новые традиции, заложенные Общенациональным Лидером Гейдаром Алиевым в первые годы восстановления независимости Азербайджана в области библиотечного строительства, а также успешное продолжение этих традиций достойным последователем его политического курса – Президентом Ильхамом Алиевым.

Ключевые слова: Великий лидер, Национальная библиотека, личная коллекция, Уголок Гейдара Алиева, Европейская конференция национальных библиотек, коллекция «Редкие книги»

Summary

Adiba Ismailova

HEYDAR ALIYEV STAGE OF DEVELOPMENT OF THE NATIONAL LIBRARY

The attitude of Heydar Aliyev, the national leader of the Azerbaijani people, to culture, books, libraries and reading is reflected in the article. Heydar Aliyev's visit to the National Library of Azerbaijan named after M.F. Akhundov several times, his opinions about the library, and his gift of a valuable collection of books from his personal library to the National Library were specially emphasized.

The great leader Heydar Aliyev in the first years of restoration of Azerbaijan's independence laid the foundations of the new traditions in the field of library construction and the continuation of these traditions by the honorable President İlham Aliyev, who is an active follower of his policy, is widely discussed.

Key words: Key words: Great Leader, National Library, personal collection, Heydar Aliyev corner, European Conference of National Libraries organization, "Rare books" collection